

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ТА
ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ НАСЕЛЕННЯ
У КОНТЕКСТІ ПОДОЛАННЯ КРИЗИ
РИНКУ ПРАЦІ**

**Матеріали
VIII Міжнародної науково-практичної конференції
(1 грудня 2015 р., м. Київ)**

Київ – 2015

УДК 377
ББК 74.212
А 43

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України
(протокол № 9 від 18 листопада 2015 року)

А 43 **Актуальні** проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення у контексті подолання кризи ринку праці : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (1 грудня 2015 р., м. Київ) / уклад. : Л.М. Капченко та ін. - К. : ІПК ДСЗУ, 2015. – 356 с.

ISBN 978-617-649-042-5

Збірник підготовлено за матеріалами VIII Міжнародної науково-практичної конференції. Розглянуто теоретико-методологічні та організаційно-методичні аспекти професійної орієнтації і професійного навчання населення, шляхи вдосконалення профорієнтаційної роботи та професійного навчання в умовах сучасного ринку праці.

Для науковців, педагогічних працівників професійно-технічних і вищих навчальних закладів, студентів, магістрантів, аспірантів, спеціалістів державної служби зайнятості та інших фахівців, які цікавляться проблемами професійної орієнтації та професійного навчання незайнятого населення.

УДК 377
ББК 74.212

ISBN 978-617-649-042-5

© Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості
України (ІПК ДСЗУ), 2015

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

<i>Мельник О.В.</i>	Компетентнісний підхід у професійній орієнтації.....	7
<i>Десятов Т.М.</i>	Особливості розробки та реалізації стандартів професійної підготовки на основі компетентнісного підходу: зарубіжний досвід.....	14
<i>Лопух В.С.</i>	Система професійної підготовки робітників США (на прикладі промисловості Нью-Йорка).....	20
<i>Гасанов В., Махмудов М.</i>	Методи моніторинга и прогнозування кадрового потенціала Азербайджана.....	36
<i>Балашов Д.О.</i>	Організація підтвердження результатів неформального професійного навчання осіб за робітничими професіями.....	41
<i>Авраменко М.Л., Маліновська Н.М.</i>	Надання професійних та профорієнтаційних послуг інвалідам з числа учасників АТО в умовах Всеукраїнського центру професійної реабілітації інвалідів.....	47
<i>Олійник В.В.</i>	Відкритий університет післядипломної освіти як інноваційна форма навчання дорослих.....	50
<i>Щербак О.І.</i>	Організаційно-педагогічні умови підвищення кваліфікації педагогічного персоналу навчальних закладів та підприємств.....	56
<i>Жижко О.А.</i>	Психологія професійного розвитку маргінальних верств населення.....	62
<i>Волярська О.С.</i>	Формування професійної компетентності безробітних в умовах дистанційного навчання.....	68
<i>Судаков М.В., Балашова Н.В.</i>	Впровадження системи оцінювання результативності роботи персоналу в діяльність державної служби зайнятості: проблеми та перспективи.....	75
<i>Сігаєва Л.Є., Опольська А.В.</i>	Особливості організації навчання керівників навчальних закладів в системі післядипломної педагогічної освіти.....	79
<i>Василенко О.В.</i>	Визнання результатів неформального професійного навчання – пріоритетний напрям суспільно-економічного розвитку в умовах кризи ринку праці.....	85

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

<i>Грамма О. В.</i>	Особливості надання соціальних послуг дітям-сиротам та дітям, позбавлених батьківського піклування: профорієнтаційний аспект.....	92
<i>Гриценко Л. І.</i>	Курси профорієнтаційного спрямування як системоутворюючий засіб педагогічного забезпечення професійного самовизначення учнівської молоді.....	97
<i>Гуцан Л.А.,</i>	Забезпечення професійного самовизначення учнівської молоді в процесі позаурочної і позашкільної діяльності в умовах освітнього округу.....	104
<i>Заєць І.В.</i>	Психологічні особливості підготовки педагогічних працівників до профорієнтаційної роботи в професійно-технічних навчальних закладах.....	112
<i>Закатнов Д.О.</i>	Конструювання професійної перспективи учнівською молоддю.....	119
<i>Ігнатович О.М., Марченко І.Б. Кіячук А.Й.</i>	Професіологія в системі педагогічної освіти.....	124
<i>Кобченко В.В.</i>	Сучасні дослідження проблеми формування професійних устремлінь старшокласників.....	135
<i>Кобченко В.В.</i>	Психологічна профілактика безробіття незайнятого населення.....	141
<i>Лісовська І.В.</i>	Досвід Тернопільського міськрайонного центру зайнятості з організації профінформаційного обслуговування населення і молоді.....	147
<i>Литвинова Н.І.</i>	Психологічні основи становлення професійно-педагогічної спрямованості особистості.....	153
<i>Морін О.Л.</i>	Професійне самовизначення учнівської молоді в умовах освітнього округу.....	161
<i>М'якота І.М.</i>	Досвід впровадження в місті Києві пілотного проекту зі створення інформаційно-консультаційних центрів.....	168
<i>Назаркевич В.О.</i>	Деякі аспекти вдосконалення надання профорієнтаційних послуг безробітним особам віком старше 45 років, які мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштування в умовах реформування служби зайнятості.....	172
<i>Никоненко Л.В.</i>	Новітні медіапрактики як інструмент соціалізації студентської молоді.....	177
<i>Ортікова Н.В.</i>	Особливості надання профорієнтаційних послуг молоді з вищою освітою.....	182
<i>Охріменко З.В.</i>	Зміст та форми професійного консультування	

	старшокласників в умовах освітнього округу.....	185
<i>Пархоменко О.М.</i>	Форми та методи забезпечення професійного самовизначення старшокласників в сфері сільськогосподарських професій.....	192
<i>Побірченко Н.А.</i>	Психологічна підтримка професійної культури мислення людини в ситуаціях безробіття.....	198
<i>Пристуна Г.Т.</i>	Сучасні тенденції та особливості профорієнтаційної роботи з випускниками вищих навчальних закладів при навчанні основам техніки пошуку роботи.....	202
<i>Руденко К.М.</i>	Підвищення конкурентоздатності та професійної успішності людини на ринку праці.....	210
<i>Сіпій В.В.</i>	Вплив політехнічного складника предметної компетентності з фізики на професійне самовизначення підлітка.....	216
<i>Сидорчук Л.В.</i>	Особливості профорієнтаційної роботи з різними категоріями населення: досвід Дніпропетровського центру ПТО ДСЗ.....	222
<i>Синявський В.В.</i>	Підвищення ефективності професійного навчання і якості підготовки майбутніх фахівців з урахуванням їх індивідуально-психологічних особливостей.....	227
<i>Татаурова-Осика Г.П.</i>	Сформованість критеріїв гендерної компетентності як фактор становлення професіоналізму майбутнього педагога.....	235
<i>Ткачук І.І.</i>	Спрямованість особистості на професійний успіх: психолого-педагогічний аспект.....	241

ВІТЧИЗНЯНІ ТА ЗАРУБІЖНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

<i>Білан С.О.</i>	Використання технологій дистанційного навчання як спосіб формування навичок самоосвіти у дорослого населення.....	248
<i>Вініченко Л.В.</i>	Організація професійного навчання внутрішньо переміщених осіб.....	250
<i>Драгунова В.В.</i>	Впровадження інноваційного менеджменту в систему освіти, як засіб підвищення конкурентоздатності працівників відділу освіти на ринку праці.....	256
<i>Закомірний І.М.</i>	Формування ІКТ-компетентності вчителів вечірніх шкіл в умовах упровадження дистанційних технологій навчання.....	260
<i>Зінченко С.В., Веселівський Р.Б.,</i>	Самоосвіта як важливий чинник професійної успішності дорослої людини.....	265

важливим стає уміння визначити, а також швидко й ефективно використовувати у конкурентній боротьбі власні переваги, особливі особистісні та професійні якості);

- навчанні навичкам прийняття рішень, умінні планувати;
- навчанні навичкам самопрезентації;
- розробці за допомогою спеціаліста професійного плану розвитку майбутньої кар'єри та стратегії власного успіху з урахуванням потреб ринку праці;
- створенні портфолію досягнень (особисті досягнення випускника, які він отримав в процесі навчання: усі додаткові дипломи, грамоти, участь у проектах, рекомендації, відгуки з місць практики, стажування; характеристики тощо) для можливості презентації його роботодавцю.

Висновки. Таким чином знання спеціалістами центрів зайнятості особливостей такої категорії безробітних як молодь з вищою освітою, урахування їх актуальних запитів, допоможе задовольнити більшість їх потреб інформаційного та профконсультаційного характеру, оптимізувати час, що витрачається на обслуговування кожного з них, та, завдяки цьому, вивільнити ресурси, необхідні для ефективної роботи з іншими категоріями безробітних громадян. Окрім того, своєчасна і якісна допомога у більшості випадків призводить до прискорення вирішення проблеми працевлаштування.

Охріменко З.В.,

Інститут проблем виховання НАПН України

ЗМІСТ ТА ФОРМИ ПРОФЕСІЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО ОКРУГУ

В статті розглядаються можливості удосконалення змісту і форм професійного консультування старшокласників в умовах освітнього округу, виходячи з того, що округ надає можливості для інтеграції всього профорієнтаційного потенціалу регіону.

Ключові слова: професійна консультація, освітній округ, професійне самовизначення.

Постановка проблеми. Сучасний ринок праці є доволі мінливим і неоднозначним. Саме тому, постає проблема необхідності удосконалення системи професійної орієнтації відповідно до потреб старшокласника і вимог сьогодення. Науковцями і практиками зроблено багато в цьому напрямку. Так, нещодавно було обґрунтовано необхідність і створено освітні навчальні округи, які покращують ефективність навчально-виховної діяльності за рахунок об'єднання всіх матеріально-технічних ресурсів освітніх закладів певного регіону. Але процеси інтеграції не мають домінувати над процесами індивідуалізації. Тому, особливої значущості набуває увага до таких форм взаємодії суб'єктів професійного самовизначення, зміст і засоби яких спрямовані на виявлення і розвиток індивідуальної неповторності кожної особистості. Одним із таких елементів професійної орієнтації є професійне консультування, яке спрямоване на індивідуальний супровід старшокласника і допомогу йому в розкритті і розвитку свого потенціалу. Однак, відсутність

єдиного підходу, несистематичність надання профконсультативних послуг, застаріле методичне забезпечення, значно ускладнює діяльність фахівців з профконсультації, що потребує удосконалення змісту і форм професійного консультування.

Наукові основи професійного консультування, його психолого-педагогічні аспекти були закладені і розроблялися в працях Н. Гейжан, Є. Зеєра, Є. Клімова, М. Пряжнікова та ін. Особливу цікавість для нас мають дослідження присвячені вивченню зарубіжного досвіду професійного консультування молоді (І. Вільш, Г. Корсун, М. Тименко, М. Туленков, Н. Удовиченко та ін.). Аналіз останніх досліджень з проблем професійного консультування дозволяє зробити висновок, що сучасна профконсультація базується на клієнт-орієнтованому підході (Ж. Вірна, О. Вітковська, О. Мельник, Т. Пазюченко, В. Синявський, Б. Федоришин), в основі якого лежить особистісне зростання людини.

Однак, зазначимо, що особливості здійснення профконсультативного супроводу старшокласників в умовах освітнього округу не обиралися в якості спеціального предмету дослідження. Виходячи з цього мета статті полягає в обґрунтування необхідності розробки змісту і педагогічних засобів забезпечення професійного самовизначення учнівської молоді у процесі профконсультування в освітньому окрузі. Відповідно до мети визначено такі завдання: проаналізувати особливості професійного самовизначення старшокласників в умовах освітнього округу та окреслити можливості удосконалення існуючої системи професійного консультування в умовах округу.

Виклад основного матеріалу. Виходячи з того, що одним із основних завдань професійної орієнтації є виховання у молоді спрямування на самопізнання і власну активність як основу професійного самовизначення, професійне консультування, як найбільш індивідуалізований процес, постає одним із обов'язкових елементів профорієнтаційної взаємодії. Професійна консультація розглядається як тривалий психолого-педагогічний процес, мета якого – активізація особистісних аспектів професійного самовизначення юнаків. У найзагальнішому розумінні професійну консультацію можна визначити як спеціальну діяльність з надання психолого-педагогічної допомоги, що спрямована на актуалізацію, розвиток та усвідомлення людиною тих якостей, та характеристик, що впливають на її професійне самовизначення [1; 3]. Зміст поняття профконсультація спирається насамперед на теоретичний підхід, яким керується профконсультант у своїй діяльності. Так, умовно, всі існуючі теорії щодо особливостей взаємодії особистості і професії умовно можна поділити на два основні напрямки. До першого належать ті напрямки, що ґрунтуються на диференціально-типологічному підході та на запереченні впливу професії на людину (Ф. Парсон, Дж. Готанд та ін.). Завдання профконсультації в цьому випадку – спрогнозувати за допомогою тестування професію, яка відповідає індивідуально-психологічним особливостям людини. До другого напрямку належать ті теорії, представники яких (Д. Сьюпер, А. Маслоу та ін.) визнають вплив професії на особистість, її розвиток. В цьому

випадку вибір професії розглядається як тривалий процес, а професійний розвиток – як частина загального розвитку людини.

Серед основних підходів у процесі професійного консультування визначають: виховний, діяльнісний, особистісний, інформаційно-діагностичний, діалогічний, імітаційно-рольовий та комплексний підходи. Виховний підхід панував тривалий час на теренах нашої країни і був пов'язаний в першу чергу з потребою забезпечити виробництво робітничими кадрами. Діяльнісний підхід (О. Леонтьєв, Є. Клімов) звернув увагу на значення індивідуальних мотивів у діяльності людини та відповідно до цього наявність індивідуального стилю діяльності. Особистісний підхід (К. Платонов, Є. Клімов, Б. Федоришин та ін.) пов'язаний з визнанням особистості, всіх її характеристик – центральною ланкою в профконсультативному процесі. Так, Б. Федоришиним була розроблені теоретичні і методичні передумови побудови нової ефективної гуманістично спрямованої системи профконсультативної роботи. Він вважав, що система профорієнтації має бути побудована таким чином, щоб стимулювати учнів до самопізнання, виховання потреби в постійній самоосвіті, в самооцінці власних реальних можливостей, а також самовихованні професійно значущих якостей з метою професійного самовизначення і становлення особистості. Виходячи з цього Б. Федоришин пропонує підбирати певний „ансамбль” профконсультативних методів спрямованих на вияв і оцінку індивідуальних професійно значущих особливостей, психологічної структури особистості з наступною інтеграцією діагностичних показників і співставленням їх з відповідними професіограмами [5]. У контексті інформаційно-діагностичного підходу (Ф. Парсонс) профконсультативна допомога особистості надається лише на рівні відповідності особливостей особистості вимогам професії. Діалогічний підхід (К. Роджерс, О. Вітковська) спрямований на активізацію самопізнання та самовизначення особистості на основі суб'єкт - суб'єктної парадигми, яка передбачає розвивальну взаємодію та емпатійний контакт. Профконсультація за діалогічного підходу – це діалог профконсультанта і учня, змістом якого виступають особливості професійного самовизначення, що мають бути сформовані самим старшокласником. Імітаційно-ігровий підхід (М. Пряжников) передбачає застосування ділових, рольових ігор з метою активізації професійного самовизначення старшокласника. Комплексний підхід передбачає інтеграцію різних підходів профконсультування виходячи з їх доцільності.

Професійна консультація має декілька функцій: діагностичну, виховну, розвивальну і активізуючу. Однак, частіш всього реалізуються перші дві функції, що не дає можливості старшокласнику відчувати себе суб'єктом професійного самовизначення. Розвивальна профконсультація, робить акцент на розвитку необхідних якостей, здібностей, важливих в майбутній професії. При цьому діагностика виступає не лише як констатація актуального стану особливостей людини, а в першу чергу як підґрунтя для розробки програми самовиховання. Активізуюча профконсультація спирається на активність самого суб'єкта професійного самовизначення. Головний зміст активізуючої профконсультації – психологічна підготовка особистості до визначення своєї

позиції і прийняття самостійного рішення щодо професійного самовизначення. Цікавим в цьому плані є дослідження практичних аспектів професійної консультації О. Вітківської, яке привнесло в профконсультацію клієнт-орієнтований підхід, що базується на організації творчої взаємодії профконсультанта і клієнта та розвитку здатності особистості самостійно вирішувати власні проблеми, що актуалізуються в зв'язку з професійним самовизначенням.

Отже, основним завданням професійної консультації є самопізнання та самооцінка власних особливостей і можливостей учнем, з метою розкриття тих психологічних і психофізичних характеристик, які є суттєвими для майбутньої професійної діяльності. Крім цього, профконсультавання відіграє важливу роль у виявленні та розвитку інтересу до певної професії, до трудової діяльності в цілому [3]. Сучасна профконсультація розглядає особистість як суб'єкта професійного самовизначення, що дає можливість особистості обрати найбільш оптимальну для себе професійну сферу для розкриття її потенціалу. Тобто головним завданням профконсультавання є питання стимулювання особистості в самопізнанні і саморозвитку в руслі майбутньої професійної діяльності, а також профорієнтаційний супровід професійної діяльності впродовж всього життя людини. Застосування стимулюючої профконсультації, дозволяє старшокласнику сформувати внутрішню готовність до усвідомленої самостійної побудови та реалізації нової професійної перспективи і включає в себе збагачення уявлень особистості про свої професійні можливості, зміцненні її впевненості у власних силах, мотивуванні професійного самовдосконалення.

У свої діяльності профконсультант зосереджується на виявленні сильних сторін особистості та її спрямування на розвиток необхідних якостей. Це дає можливість людині усвідомити себе, адекватно використати свої можливості в діяльності та реалізувати себе, продуктивно та творчо будувати своє життя. Результат профконсультавання – це конкретні самостійні усвідомлені рішення особистості щодо її професійного самовизначення та професійного становлення.

Освітній округ, як добровільне об'єднання всіх навчальних закладів певного регіону, є оптимальною моделлю для здійснення комплексної профорієнтаційної роботи з молоддю, відповідно до потреб юної особистості та потреб ринку праці в кваліфікованих працівниках. Однак, проведене нами вивчення стану забезпечення учнів професійним консультуванням в декількох освітніх округах вказує на певні проблемні моменти. Так, професійне консультування старшокласників здійснюється, але окремо на рівні кожної школи округу. При цьому переважає індивідуальна форма консультування, що відбувається на вимогу учня, і частіш всього має ситуативний характер. Таким чином, на нашу думку, механізм взаємодії закладів округу у наданні професійного консультування є не достатньо розроблений, слабо представлена співпраця у наданні профконсультативних послуг, не завжди чітка координація дій, не вирішуються питання взаємозбагачення, інтеграції, зворотного інформаційного зв'язку, наступності у наданні профконсультативних послуг. Також не в повній мірі використовуються ресурси округу (до проведення

профконсультації не залучається роботодавці регіону, батьки учнів та не байдужа громадськість). Отже, можемо констатувати, що попри створення інноваційних форм надання освітніх послуг, професійне консультування в окремих округах залишається на рівні надання традиційної допомоги учню у професійному самовизначенні.

Саме тому постає потреба удосконалення системи професійного консультування в умовах освітнього округу. З цією розглянемо більш детально зміст, форми та методи профконсультативної роботи. На думку О. Мельника, вони мають забезпечувати достатній рівень професійного самовизначення і спонукати до процесів самовиховання і самовдосконалення, тобто самостійного узгодження власних уподобань і можливостей з вимогами бажаної професії [2]. До основних методів, що використовуються в процесі профконсультації відноситься діагностика, бесіда та інтерв'ю. У профконсультуванні особистість розглядається як єдине ціле в єдності різноманітних властивостей і вимагає до себе цілісного підходу. Це передбачає використання аналітико – синтетичного підходу до вивчення особистості, тобто пізнання особистості через виявлення і аналіз її компонентної структури з наступним синтезуванням аналітичних показників. Виконання задач пізнання особистості здійснюється за допомогою діагностичної роботи.

Діагностику у профконсультативній роботі використовують з метою розробки рекомендацій щодо оптимізації професійного самовизначення особистості, а також для забезпечення контролю за динамікою цього процесу, запобігання можливих відхилень, визначення програми роботи з особистістю, оцінки ефективності самої профконсультативної роботи. Без матеріалів професійної діагностики профорієнтаційна робота зі старшокласниками буде носити поверховий формальний характер. При цьому діагностика в процесі професійної консультації не є самоціллю, вона лише дає підстави для підтвердження гіпотези що до особливостей розвитку клієнта, уточнення його окремих характеристик [3]. З цього приводу доречною є думка Н. Пряжнікова, який наголошує на необхідності зміщення акцентів в профорієнтаційній роботі з діагностики і інформування на спеціально організовані сумісні зі школярами обговорення проблем його самовизначення [4].

Бесіда – це взаємна розмова, яка передбачає обмін думками. Інтерв'ю – це метод отримання інформації за допомогою усного опитування за заздалегідь підготовленими питаннями. Бесіда може бути стандартизована (проходить за раніше визначеними питаннями) та не стандартизована (запитання ставляться у довільній формі).

Форми професійної орієнтації – це спосіб взаємодії фахівця з профорієнтації і суб'єкта професійного самовизначення, якій заздалегідь визначений певним порядком, місцем та організаційною процедурою проведення. Форми профорієнтаційної роботи залежать від складу і кількості осіб, місця проведення, тривалості роботи. Згідно цих характеристик О. Мельник запропонував авторську класифікація форм і методів профорієнтаційної роботи. Він поділяє їх на загальні – ті, що традиційно використовуються в навчально-виховному процесі школи (індивідуальні, групові, колективні, класні і

позакласні, шкільні і позашкільні) та специфічні, яким притаманні особливості профорієнтаційної діяльності вчителя та учнів [2, с. 19].

Виходячи з вищезазначеного, окреслимо деякі складові успішного та ефективного професійного консультування в умовах освітнього округу:

1. Особистість в процесі професійного консультування має вивчатися в динаміці. Іноді саме відсутність попередніх матеріалів вивчення особистості (інтереси, нахили, окремі психофізіологічні показники, стан здоров'я та ін.) не дозволяє вести кваліфіковану профконсультативну роботу з учнями, особливо у старших класах, зокрема здійснити заключну профконсультативну бесіду, сформулювати обґрунтований висновок-рекомендацію для набуття однієї з спеціальностей, або безпосереднє працевлаштування. При цьому консультування має носити не лише констатуючий характер (Є. Клімов, Н. Пряжніков, В. Рибалка, Б. Федоришин), а й прогнозуючий. Саме в цьому випадку консультація набуде виховного характеру.

2. Професійне самовизначення старшокласника пов'язане не стільки з життєвим досвідом, скільки з уявленням про майбутнє. Саме тому, під час професійного консультування важливим є встановлення зв'язку професійних очікувань, ціннісних орієнтацій і життєвої мети з професійними планами, здатність пов'язати їх з актуальною життєвою ситуацією, що свідчить про реалістичність професійної перспективи юнака.

3. Професійна консультація буде більш ефективною при володінні фахівцем з профконсультації інформації про регіональну специфіку виробництва, потреб регіону у фахівцях, про можливість отримання освіти в конкретному регіоні та суміжних з ним.

4. У професійній консультації необхідно враховувати динамічність ринку праці. З цього приводу Н. Пряжніков та Е. Пряжнікова зазначають, що частіш всього у професійному самовизначенні, в силу непередбачуваності динамічності ринку праці або ігноруються вимоги ринку до людини, або відбувається не критичне сприйняття, адаптація до них. Як той так і інший варіант несуть загрозу відчуження особистості від самої себе. Отже, врахування прогнозів щодо розвитку вітчизняного ринку праці є найбільш продуктивною тактикою в побудові профорієнтаційної роботи з учнем. Реалістичність та гнучкість професійних перспектив є однією з критеріїв ефективності профорієнтації [4, с. 27].

5. Виходячи з того, що батьки старшокласників також виступають в ролі суб'єктів професійного самовизначення і суттєво впливають на професійний вибір старшокласника, але при цьому не завжди володіють повною інформацією про індивідуальні особливості своєї дитини, особливості сучасного ринку праці, вимоги професії тощо, бажано залучати їх до проведення сумісних з учнем профконсультативних бесід.

6. Групова професійна консультація може відбуватися за участі представників бажаних для учня професій, студентів ВНЗ, роботодавців. Це дасть можливість учню безпосередньо отримати інформацію від носіїв конкретного професійного досвіду.

7. Дотримання професійно-етичних принципів при проведенні

профконсультації, врахування вікових та індивідуальних особливостей учня є головною вимогою при взаємодії з ним.

8. Використання взаємодії та наступності у діяльності закладів округу надасть можливість отримати старшокласнику якісні профконсультативні послуги, спрямовані на самопізнання, виховання потреби в самовдосконаленні, самовихованні професійно-важливих якостей, врахуванні у самовизначенні потреб регіону у фахівцях.

Висновок. Ефективність діяльності освітнього округу досліджувалася лише на предмет динаміки підвищення якісного рівня освітніх досягнень учнів старшої школи. Аналіз переваг освітнього округу в створенні ефективної системи професійної консультації дав можливість з'ясувати, що в першу чергу, вони пов'язані з тим, що профорієнтаційний простір кожного учня виходить за межі школи і збільшується до меж округу. В той же час кожен округ представлений індивідуальною своєрідністю, яка визначається сукупністю об'єднання профорієнтаційних зусиль всіх суб'єктів регіону, особливостями взаємодії ланок округу, виробленням єдиної стратегії навчально-виховної діяльності учнів округу.

Виходячи з вищезазначеного та психолого-педагогічного аналізу літератури, присвяченій удосконаленню процесу професійного консультування старшокласників, нами були окреслені окремі складові успішного та ефективного професійного консультування в умовах освітнього округу, які на нашу думку, потребують подальшого вивчення і доповнення.

Список використаних джерел

1. Зеер Э. Ф. Профориентология: Теория и практика: учеб. пособ. для высшей школы / Э. Ф. Зеер, А. М. Павлова, Н. О. Садовников. – М. : Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2006. – 192 с.
2. Мельник О.В. Зміст, форми та методи профконсультативної роботи зі старшокласниками в процесі профільного навчання: наук.-метод. посіб. [для вчителів] / О. В. Мельник. – К. : “Мегапринт”, 2008. – 76 с.
3. Професійна орієнтація: підручник / [Єгорова Є. В. [та ін.]; за ред. О. М. Ігнатович. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 240 с.
4. Пряжникова Е. Ю. Размышления о профессиональном самоопределении / Е. Ю. Пряжникова, Н. С. Пряжников // Весник практической психологи образования. – 2007. – №3(12). – С. 42 – 45.
5. Федоришин Б. О. Психолого – педагогічні основи професійної орієнтації: дис.. док. пед. наук: 13.00.04 / Федоришин Борис Олексійович; Інститут проблем виховання НАПН України. – К., 1996. – С. 124 – 150.

Пархоменко О.М.,

Інститут проблем виховання НАПН України

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ В СФЕРІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОФЕСІЙ

У статті розглянуто основні форми та методи активізації професійного самовизначення старшокласників загальноосвітньої школи готовності у виборі професій в позаурочній діяльності, які надають можливість здійснюватися формування початкових базових знань і вмінь застосування сучасних сільськогосподарських технологій, розвиток